

Atlétika művészet

Az edző véső és ecset. Felemel, mélybe taszít, megértő és keménykezű. Szeretheted, vagy gyűlölheted. Az edző példakép, hős és ember. Az edző mester. Művész.

A nő negyvenes volt, kissé molett és igen rokonszenves. Jól öltözött volt fekete csipkesálát lazán keresztbe dobva viselte a vállán. Tolkien művét elemezte a Discovery Channel műsorán. Vajon remekmű-e a könyv, és a magas művészet hagyatéka? Nem figyeltem tovább. Nagyon megtetszett ez a két szó. Remekmű, magas művészet. Borzongató szavak. Ki alkot remekművet? Csak író, festő is, építész? Olyan is létrehozhat ilyet, aki nem megfoghatót alkot, kinek műve pillanatok alatt formálódik és vész a semmibe? Lehet-e a "magas művészet" letéteményese a pillanatok művésze? Nem kerülgetem tovább, nyíltan felteszem a kérdést, amibe beleakadt e két szó a gondolat áramban. Alkothat-e remekművet sportoló, lehet-e a "magas művészet" mestere edző?

Atléta vagyok, de nem vagyok művész. Talán lehettem volna... Nem akarom elolvasni, mit ír az értelmező kéziszótár arról mi a művészet. Megpróbálom azt a fogalmat használni, ami bennem kialakult. Mit csinál egy művész? Alkot. Idáig eljutottam, de ez még kevésnek tűnik. Azt hiszem fontos az is, hogy a mű tessen.

Arra gondolok nem az a fontos, hogy miért lesz valaki az ami, hanem sokkal inkább az, hogy miért folytatja. Persze ez mindenkéül más, legtöbb embernél a kezdeti időkben az élmény az újdonság, majd az első sikerek, utána a megszilárduló, ezer arcú, motiváció. Ezeket áttestem én is. Távolugró lettem. Sikereim önbizalommal vértettek fel. Aztán a mélypontokon átlendítetted a tudat miatt, vagy kiért csinálom. Egy dolog azonban végigkísért az évek során. Mindig szerettem gyorsan futni és repülni. Talán ezt nem értik sokan és lehet, hogy idétlenül hangzik. Aki elrugaszkodik, megemelkedik, hét és fél métert tesz meg a levegőben, akinek a fülébe süvít a szél, az adrenalin perceké varázsolja a tizedmásodperceket az tudja micsoda öröm repülni a levegőben saját erejéből.

Mike Powell a távolugrás világcsúcstartója így élte meg élete legjobbját: "Gyerekkoromban az volt a szokásom, hogy amikor hazaértem átszáguldottam az előszobán, dobbantottam a konyhaküszöbön, átugrottam az ebédlőn, be a dolgozószobába a zöld plüss szőnyeg fölött és valahol anya vörös bőrfotelja előtt landoltam. Anyám azonban mindig szólt, ha beléptem, vagy figyelmeztetted, hogy számítsam be a hátszelet. Aztán eljött a nap. Tokióban vagyok, már huszonhét évesen. Nekifutás, dobbantás és elrugaszkodom! Rénszarvasokra gondolok, egy szép kosárra dobásra, vitorlázó repülőgépekre, csúzlakra, Newtonra, a levegőre..., és akkor minden elcsendesedik. Az ugrás csúcspontján a horizontra szegezem a tekintetemet és egy másodpercre felvillan előttem anyám vörös bőrfotelja."

Mikor először olvastam ezeket a mondatokat, úgy éreztem jobban értem, mint bárki más. Powell az atlétika egyik Achilleusza. Ugrott egyet az örökkévalóságnak. Az én tudományom erre nem elég, mégis úgy érzem alkotok. Ezt a kifejezést használom, mert ezt érzem. Bár lehet, hogy csak nekem tetszik. Ez nem művészet? Kell, hogy a "mű" tesszen másoknak is?

A következő nyilatkozatot hallottam Michel Johnson-tól, minden idők leggyorsabb 200m és 400m-es síkfutójától, miután célba érkezett utolsó versenyén: "Most befejezem, ezután nézni fogom a versenyeket, mert szeretem nézni" Ezen először megdöbbentem, aztán elmosolyodtam.

Ülök az atlétika pályán, vagy a TV előtt, nézem az embereket, akik az emberi teljesítőképesség határait feszegetik (ami már önmagában is érdekes), olyan sebességeket látok, ami megdöbbentő (csak a példa kedvéért, ha a piacon elfutna a kofák mellett valaki egy 100-as sprinter sebességével, arra a délelőttre megállna az árusítás) és csodálatos, könnyed, magabiztos, lenyűgöző Mozgásokat látok. Értem Michel-t és értem Zürichben, Ostravában, Rómában és Athénban a lelátókon ülő tízezreket. Ezek az emberek a koncerten ülnek, egy műteremben, egy irodalmi esten ülnek. Ezek az emberek a mozgás és teljesítmény művészetét élvezik.

Mű-e a teljesítmény? Remekmű-e a világcsúcs? A bajnok művész? Művész-e az edző? Mit jelent a mesteredző kifejezés? Meg kell-e becsülni a művészt? Miért kell megbecsülni? A rendes fizetség már megbecsülés?

Nagyszerű edzőim voltak. Távolugróként Zarándi László edzett. (1952. Helsinki, 4x100m, villám ikrek. A három valaha legnagyobb ugró magyar távolugró edzője. Szalma, Pálóczi, Almási), 400 gátasként Sztipics László. (A leggyorsabb magyar sprinterek és gátasok edzője. Német Rolnad, 100m országos csúcs 10.08s, Siska Xénia 100m gát, Marculides Aninos, olimpiai 100m, 9. helyezett), sprinterként Kelemen Béla (több mint száz válogatottság és országos csúcs fűződik tanítványai nevéhez, Szabó Erzsébet, 800m, stb.)

„...Az edző mindig ott van, vigyáz rád. Áll a pálya szélén legyen eső, hó vagy szél. Az edző tervez, korrigál, újratervez, végrehajtat, nevel. Az edző barát, pedagógus, filozófus, szülő és testvér. Az edző véső és ecset. Felemel, mélybe taszít, megértő és keménykezü. Szeretheted, vagy gyűlölheted. Az edző példakép, hős és ember. Az edző mester. Művész. Az ország büszke lehet munkájukra. (Egyikük havi tízezer forintért edzősködik, igaz Vincent van Gogh is majdnem éhen halt, egyetlen képet adott el életében, azt is műkereskedő öccse vette meg.)

Az atlétika művészet. Az edző művész és az atléta a mű...”

*Béres Sándor
Szeged*